

J S BACH

MÄSSA I H-MOLL

Lisa Carlioth

SOPRAN

Rodrigo Sosa Dal Pozzo

CONTRALT

Leif Aruhn-Solén

TENOR

Karl-Magnus Fredriksson

BAS

Kungsholms kyrkokör

**Drottningholms
barockensemble**

Britta Snickars

DIRIGENT

Lördag 14 april kl. 16.00 • Kungsholms kyrka

BILJETTER: 109 KR VIA TICKETMASTER.SE

Kungsholms kyrka, Kaplansbacken 1
facebook.com/kungsholmskyrka
svenskakyrkan.se/vaetermalm

Svenska kyrkan
VÄSTERMALMS FÖRSAMLING

DROTTNINGHOLMS BAROCKENSEMBLE

Violin 1: Stefan Lindvall (konsertermästare), Rebecka Karlsson, Erika Lundmark

Violin 2: Marit Bergman Sandklef, Kristina Westfelt

Viola: Karin Dungal, Olof Ander

Cello: Malin Sandel Larsson

Violone: Olof Larsson

Orgel: Karin Skogberg Ankarmo

Flöjt: Olle Törssander, Björg Ollén

Oboe och Oboe d'amore: Ulf Bjurenhed och Kyoko Nakazawa

Fagott: Sven Aarflot, Emelie Hasselgren

Horn: Hans Larsson

Trumpet: Urban Eriksson, Mats-Olov Svantesson

Pukor: Johnny Rönnlund

KUNGSHOLMS KYRKOKÖR

Sopraner:

Maria Freme
Cecilia Gerger
Margareta Hynge Almqvist
Eva Karlin
Pernilla Lundberg
Märta Lundblad
Frida Perner
Carolina Silfversparre
Maria Silfwerbrand
Brita Theander

Tenorer:

Richard Butler
Perry Göransson
Johan Julius
Patrick Lindblom
Peter Munck
Jörgen Nygård Palm
Samuel Plich
Johan Sund
Bo Svedenhag

Altar:

Åsa Bonthelius
Karin Dalberg
Birgitta Ekman Lissgärde
Agneta Guldberg
Ingela Hedström-Bolton
Maria Lannvik-Duregård
Eva Olivarez
Katarina Söderstedt
Ingela Thorsson
Anne-Berit Törheim

Basar:

Jonas Andersson
Robert Bille
Roland Engkvist
Magnus Evertsson
Torgny Gunnarsson
Kristian Kuhn
Walter Körner
Tom Sandberg
Kristian Sjöholm
Peter Söderlund

Johann Sebastian Bach
MESSE IN H-MOLL

BWV 212

KYRIE

1. Coro 'Kyrie eleison'

5-stämmig kör och orkester

inleds med ett kort "exclamatio", ett utrop för att väcka lyssnarens uppmärksamhet. Själva satsen är fylld av dissonanta ledtoner, suckar, kromatisk harmonik och orgelbundna rytmer som kan tänkas skildra känslorna hos den människa som riktar sin bön upp till Gud i sorg, smärta och allvar.

I orkestern används Oboe d'Amore, ett instrument som med sin djupa och klagande ton skildrar det djupt mänskliga.

Kyrie eleison.

| Herre, förbarma dig.

2. Duett 'Christe eleison'

Sopran I & sopran II, violin I & II och continuo

står med sin lätta, luftiga, fridfulla karaktär i skarp kontrast till det inledande Kyriet. Kristus markeras symboliskt med de två solorösterna (andra personen i gaddomen). Kanske står den fasta ostinatobetonde basen för Gud och den lätta, luftiga, unisona violinsträmman för den helige Ande.

Christe eleison.

| Kristus, förbarma dig.

3. Coro 'Kyrie eleison'

4-stämmig kör och orkester

är skriven i "Stile Antico", gammal stil, som för Bach var den högtidliga, allvarliga, kyrkliga stilen (Stylus praenestinus, ecclesiasticus). Instrumenten spelar "colla parte", dvs unisont med sångstämmorna, vilket var typiskt för just den gamla stilen. Den imiterande satsen för också tankarna åt det hållet.

Kyrie eleison.

| Herre, förbarma dig.

GLORIA

4. Coro 'Gloria in excelsis Deo'

5-stämmig kör och orkester

Här dyker för första gången det "concertanta" skrivsättet upp som är så typiskt för h-mollmässan. Orkester och kör fungerar som självständiga enheter och musicerar lika mycket "mot" varandra som "med" varandra. Det här är himmelsk festmusik med pukor och trumpeter och med mycket dansant prägel.

Gloria in excelsis Deo.

| Ära åt Gud i höjden.

5. Coro 'Et in terra pax'

5-stämmig kör och orkester

I denna såts förändras tonen och temats återupplivande uttrycker frid, ro och trygghet (som en vaggång), men i friden finns också tanken på seger, vilket mälas med pukor och trumpeter.

*Et in terra pax
hominibus bonae voluntatis.*

Och frid på jorden,
bland människor som han älskar.

6. Aria 'Laudamus te'

Sopran II, violinsolo och stråkar

är ljv "anglamusik". Soloviolin svingar sig likt en liten fågel upp i sitt högsta register. Det är ett oskyldigt människobarn som med drillar och lekfulla tonkaskader framför sin lovprisning till Gud. Man anar en antydning till Concertografo-teknik, dvs en mindre grupp (soloviolin och continuo) ställs mot en större (hela stråkstyrkan).

*Laudamus te,
benedicimus te,
adoramus te,
glorificamus te.*

Vi lovar dig,
vi välsignar dig,
vi tillber dig,
vi prisar och ärar dig.

7. Coro 'Gratias agimus tibi'

4-stämmig kör och

Återigen "Stile Antico". Temat rör sig uppåt likt händerna som lyfts i lovprisning till sin Herre. När texten talar om "ära" framställs det med ett "circulatio"-motiv, en melodi som rör sig i cirklar runt en axel. Det för tanken till en gloria runt de heligas huvud.

*Gratias agimus tibi
propter magnam gloriam tuam.*

Vi tackar dig
för dina stora härlighet.

8. Duett 'Domine Deus'

Sopran I & tenor, flöjtsolo och stråkar

Denna såts är fylld av symbolik. De två solöstämmorna symboliserar en vandring med Fadern och Sonen. Att de är ett, men ändå två unika, skildras när stämmorna ibland rör sig i perfekt parallellrörelse och ibland imiterar varandra på oktavs avstånd. Samma motiv upprepas med samma toner, men med olika rytm eller tidsvärden. Allt för att skildra enhet och egenhet.

*Domine Deus, Rex caelestis, Deus
Pater omnipotens, Domine Fili
unigenite, Iesu Christe altissime,
Domine Deus, Agnus Dei, Filius
Patris.*

Herre Gud, himmelske kung,
Gud Fader allsmäktig,
Herre, Guds enfödde Son,
Jesus Kristus,
Herre Gud, Guds Lamm, Faderns
Son.

9. Coro 'Qui tollis peccata mundi'

4-stämmig kör, flöjt I & II och stråkar

När det talas om synd använder Bach de retoriska figurerna Anaphora (upprepnig av motiv) och Pathopoeia (harmonifrämmande halvetonsteg). Skarpa dissonanser uppträder i sångstämmorna mot basens torra upprepnigar.

Qui tollis peccata mundi, miserere nobis, qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram.

Du som borttager världens synder, förbarma dig över oss.
Du som borttager världens synder, tag emot vår bön.

10. Aria 'Qui sedes'

Alt, oboe d'Amore solo och

Oboe d'Amore och alsolo använder Bach för att skildra det djupt mänskliga. I denna sats är det människan Jesus som får platsen på Faderns högra sida, där han även är förbedjare för oss människor som ber om förbarmande.

Qui sedes ad dextram Patris, miserere nobis.

Du som sitter på Faderns högra sida, förbarma dig över oss.

11. Aria Quoniam tu solus sanctus'

Bas, corno da Caccia solo, fagott I & II solo och continuo

Corno da Caccia är ursprungligen ett jaktinstrument. När Bach använder jakthornet tillsammans med orkesterns (och solisternas) djupaste instrument, är det för att skildra makt, styrka, kraft, mod, manlighet. Texten handlar ju om Jesus som "allena helig" och "allsmäktig".

Quoniam tu solus sanctus, tu solus Dominus, tu solus altissimus Jesu Christe.

Ty du är allena helig, du allena Herre, du allena den högste, Jesus Kristus,

12 Coro 'Cum Sancto Spiritu'

5-stämmig kör och orkester

Gloria avslutas med en otroligt dansant, extatisk jubelsång. Pulkor och trumpeter återkommer och med barockorkesterns alla medel exploderar denna sats i en fest som nog är oöverträffad.

Cum Sancto Spiritu in gloria Dei Patris. Amen.

Med den heliga Ande, i Guds Faderns härlighet. Amen.

SYMBOLUM NICENUM

14. Coro 'Credo'

5-stämmig kör, violin I & II och continuo

Inleds med en sats i gammal stil. Tenorerna intonerar den gamla gregorianska Credo-melodin som sedan imiteras av de övriga sex stämmorna (inkl. violinerna). Talet sju (skapelseåret) går som en röd tråd genom hela satsen; sju-stämmig fuga, sju stavelser i texten, sju stömsatser (en kombination av talen 1 och 7). Allt detta sker över en oavbruten vandraande fjärdedelsbas, en symbol för tidens oöverblicklighet.

Credo in unum Deum,

| Jag tror på en enda Gud,

15. Coro 'Patrem omnipotentem'

4-stämmig kör och orkester

Den gamla stilen i Credo går direkt över i en jublande lovsång i ny stil. Intressant är huvudtemat som på ordet "omnipotentem" har en fallande stor septima, ett egentligen förbjudet intervall. Enligt Bachs elev Kirnberger (1779) så uttrycker det "yttersta fruktan".

När texten talar om "himmel och jord" sjungs det med en rörelse som spänner över nästan en och en halv oktav; en figur som markerar "allhet".

*Patrem omnipotentem,
factorem coeli et terrae,
visibilem omnium et invisibilem.*

| Allsmäktig Fader,
skapare av himmel och jord,
av allt vad synligt och osynligt är.

16. Duett 'Et in unum'

Sopran I & alt och orkester

Att Bach använder två röster för att beskriva andra personen i gudomen (Jesus) får vi bevis på i denna sats där han i vokalstämmorna har skrivit "Duo Voces, Articuli Secundi" (Två röster, Andra artikeln). Även här speglar Bach med Faderns och Sörens enhet och egenhet. Temainsatserna imiteras hela tiden på samma ton med fortsätter på icke förutsägbara toner, varje gång på ett nytt intervalls avstånd från första temainsatsen.

*Et in unum Dominum Jesum
Christum,
Filium Dei unigenitum
et ex Patre natum ante omnia saecula.
Deum de Deo,
lumen de lumine,
Deum verum de Deo vero,
genitum, non factum
consubstantialem Patri,
per quem omnia facta sunt.
Qui propter nos homines
et propter nostram salutem
descendit de caelis.*

| Och på en Herre, Jesus Kristus,
Guds enfödde son,
född av Faderns före all tid,
Gud av Gud,
ljus av ljus,
sann Gud av sann Gud,
född och icke skapad,
av samma väsen som Fadern,
på honom genom vilken allting är skapat;
som för oss människor
och för vår salighets skull
har stigit ned från himmelen

17. Coro 'Et incarnatus est'

5-stämmig kör och stråkar

Kristi människoblivande skildras med ett fallande, ostinatoliknande ledtonsmotiv i stråkarna. Även kören rör sig nedåt (C-moll) för att beskriva Guds fall ner i mänsklig gestalt.

*Et incarnatus est
de Spiritu Sancto
ex Maria virgine,
et homo factus est.*

Och tagit mandom genom
den heliga Ande
av jungfrun Maria,
och blivit människa.

18. Coro 'Crucifixus'

4-stämmig kör, flöjt I & II och

Här fortsätter rörelsen nedåt. Tretton gånger upprepar basen sitt lamento-tema, under det att flöjter och stråkar suckar och kören klagar fram sin sorg och bedrövelse över Frälsarens död. Till slut inträder en gravens frid i väntan på uppståndelsen.

*Crucifixus etiam pro nobis
sub Pontio Pilato,
passus et sepultus est.*

Som också har blivit för oss korsfäst
under Pontius Pilatus,
lidit och blivit begravnen.

19. Coro 'Et resurrexit'

5-stämmig kör och orkester

Så bryter jublet loss inför uppståndelsens faktum. Stämmorna rör sig uppåt och pukor och trumpeter förkunnar det glada budskapet. Efter en stund stiger den store Domaren fram (basstämman i kören) och sjunger om hur han skall komma åter och döma levande och döda.

Sedan kören slutat sin lovsång, fortsätter orkestern ytterligare en stund sin jubeldans.

*Et resurrexit tertia die
secundum scripturas,
et ascendit in caelum,
sedet ad dexteram Dei Patris,
et iterum venturus est cum gloria
iudicare vivos et mortuos,
cuius regni non erit finis.*

Som på tredje dagen har uppstått,
efter skrifterna,
och stigit upp till himmelen
och sitter på Faderens högra sida;
därifrån igenkommande i
härlighet
till att döma levande och döda,
på vilkets rike icke skall vara
någon ände.

20. Coro 'Et in Spiritum'

Bas, oboe d'Amore I & II och continuo

Treenigheten skildras i triolrörelser. Återigen beskrivs Faderns och Sörens egenskaper, egenhet och enhet, genom att instrumentalstämmorna spelar var för sig, än i parallellrörelse och än unisont. Satsen innehåller 144 takter! Står en koppling mellan de heligas antal i Uppenbarelseboken (14:3) och texten "en enda helig och apostolisk kyrka".

*Et in Spiritum Sanctum
Dominum et vivificantem,
qui ex Patre Filioque procedit;
qui cum Patre et Filio
simul adoratur
et conglorificatur;
qui locutus est per Prophetas.
Et unum sanctam catholicam*

Och på den heliga Ande,
Herren och livgivaren,
som utgår av Fadern och Sören,
på honom som tillika med Fadern
och Sörens tillbedes
och äras,
och som har talat genom
profeterna;

et apostolicam ecclesiam.

och på en enda, helig, allmänlig
och apostolisk kyrka.

21. Coro 'Confiteor'

5-stämmig kör och

Denna sats börjar i "Stylus gravis", den allvarliga "officiella" kyrkostilen. Varje textdel har sin egen melodi som kombineras på olika sätt. Karaktären av "troshörsamhet" förstärks när plötsligt texten sjungs (på långa notvärden) i sin gregorianska form, precis som i Credots inledning.

När uppståndelsen från det döda skildras är det först döden som står i centrum: långsamt, kromatiskt och dissonant. I slutet är det istället uppståndelsen som beskrivs: jubel, uppåtriktade rörelse, pukor och trumpet.

Confiteor unum baptisma
in remissionem peccatorum.

Ei exspecto resurrectionem mortuorum
et vitam venturi saeculi

Amen.

Jag bekänner ett enda dop,
till syndernas förlåtelse,
och förväntar de dödas
uppståndelse
och den tillkommande världens
liv.
Amen.

SANCTUS

22. Coro 'Sanctus'

6-stämmig kör och orkester

Hämtar sin text från Jesajas sjätte kapitel. Det är en dramatisk skildring av Herren som siter som sin tron, omgiven av serafim med sex vingar vardera. Dörrtrösklarna darrar av deras rop till varandra, och templet är uppfyllt av rökelse. Kören är här 6-stämmig och melodierna rör sig som rökslingor upp i kyrkvalven. Satsen präglas av våldsam kraft och Sanctus-ropen går från stämman till stämman.

När den jordiska glädjen skildras är det i stället dansen (passepied) som skildrar jublet över Herrens härlighet.

Sanctus, sanctus, sanctus
Dominus Deus Sabaoth
Pleni sunt caeli et terra
gloria tua.

Helig, helig, helig
Herre Gud Sabaoth.
Himlarna och jorden är fulla
av din härlighet.

OSANNA, BENEDICTUS, AGNUS DEI & DONA NOBIS PACEM

23. Coro 'Osanna in excelsis'

8-stämmig kör och orkester

Precis som när Jesus rider in i Jerusalem och folket omkring honom breder ut sina mantlar och strör palmkvistar på vägen, så ställer kören upp sig i två hälften och sjunger sin hyllning på ömse sidor om vägen.

Osanna in excelsis

| Hosanna i höjden

24. Aria 'Benedictus'

Tenor, flöjtsolo och continuo

Osanna omringar Benedictus, en skär kamarmusikalisk tenoraria. Här är det människan Jesus, den i Herrens namn välsignade som står i förgrunden. Soloflöjstens triolrörelser pekar uppåt i bön och placerar en glittrande corona över människosonens huvud.

*Benedictus qui venit
in nomine Domini.*

| Välsignad vare han som kommer
i Herrens namn.

25. Coro 'Osanna in excelsis'

8-stämmig kör och orkester

Repetitur nr. 23

Osanna in excelsis

| Hosanna i höjden.

26. Aria 'Agnus Dei'

Alt, violin I & II och continuo

Talar om offer och synd. Bach låter de unisona stråkarna forma en melodi fylld av svärmod och suckar. Septimaspräng och överstigande intervall över en hullande basgång. Solo sjungs av altsolisten som hos Bach ofta representerade det mänskliga och förnedrade. Människan Kristus offerar sig som ett offerlamm för att sona världens synd.

*Agnus Dei
qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.*

| O Guds Lamm,
som borttager världens synder,
förbarm dig över oss.

27. Coro 'Dona nobis pacem'

4-stämmig kör och orkester

H-möllmässan avslutas med en återblick. Satsen är identisk med Gloriats "Gratias", men med en annan text. Detta är alltså "Stylus gravis", dvs officiell kyrkostil, som om Bach velat visa på det eviga, oföränderliga i Den Heliga Mässan.

Satsen skildrar frid, men även seger när pukor och trumpeter avslutar i en mäktig lovprisning.

Dona nobis pacem.

| Giv oss din frid.

KOMMANDE KONSERTER I KUNGSHOLMS KYRKA

Psalmsångsmaraton under kulturmatten

Psalmer från 2000-talet sjungs igenom från pärm till pärm. Välkommen att sjunga med tillsammans med en kompgrupp samt köirer från församlingen.

Karin Skogberg Ankarmo och Britta Snickars, körledare

Tid: lördag 21/4 kl. 18.00–24.00

Plats: Kungsholms kyrka

Fri entré

Mystik i vårtid

Carl Adåm Landström – orgel

Tid: lördag 5/5 kl. 16.00

Plats: Kungsholms kyrka

Fri entré

Barnköirskonsert

Minikören och Flick- och Gosskören framför "Josefs drömmar" av John Høybye under ledning av Anna Holm och Karin Skogberg Ankarmo

Tid: tisdag 15/5 kl. 18.00

Plats: Kungsholms kyrka

Fri entré

Vårkonsert

Kungsholms kyrkokör under ledning av Britta Snickars

Tid: torsdag 24/5 kl. 19.30

Plats: Kungsholms kyrka

Fri entré

Musikmässa

Kammarkören Cantate framför mässmusik av Steve Dobrogosz under ledning av Karin Skogberg Ankarmo

Tid: söndag 3/6 kl. 11.00

Plats: Kungsholms kyrka

Fri entré

